

ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВНА УМОВА ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Яковлева Вікторія Анатоліївна
м. Кривий Ріг

***Анотація.** У статті розглянуто актуальні проблеми освіти, що потребують інноваційних підходів до вирішення питання збереження та зміцнення здоров'я громади, особливо учнівської; проаналізовані новітні підходи до вирішення даних проблем; визначені завдання розробки таких педагогічних технологій, які спрямовані на формування особистісних установок на здоровий спосіб життя, усвідомлення підлітком цінностей здоров'я та вироблення позитивної моделі поведінки.*

***Ключові слова:** здоров'я дитини, здоровий спосіб життя, здоров'язбережувальні технології навчання, життєва компетентність.*

На сучасному етапі розвитку нашого суспільства ООН віднесла Україну до вимираючих країн світу.

Так, за даними соціального моніторингу, початкову школу закінчує 20 відсотків здорових дітей, а середню – лише 5-7 відсотків[2]. Однією з причин цього, на наш погляд, є низький рівень культури здоров'я, валеологічна безграмотність, невміння зберігати і зміцнювати здоров'я. У сучасних родинах учнів загальноосвітньої школи поширене куріння, вживання алкоголю, а в деяких – і наркотиків. Для прикладу, серед дорослого населення палить половина чоловіків і 20 відсотків жінок. Від алкоголізму страждає 84,4, а від алкогольних психозів – 18,9 людей на 100 тисяч населення [2]. За іншими даними, в Україні – 6 відсотків алкоголіків. Причому, на кожні 8 алкоголіків припадає 1 жінка[3].

В такому оточенні виховуються діти в родинах. Саме тому, напевне, існують прогнози, що нинішні 14-15-річні підлітки не доживуть до пенсійного віку.

Школа є часткою суспільства, його віддзеркаленням.

Система шкільної освіти – єдина структура, що забезпечує масовість (охоплює всіх дітей віком 6-18 років), превентивність, ефективність, системність та послідовність у формуванні в дітей та молоді навичок здорового способу життя.

Освіта потребує інноваційних підходів до вирішення питання збереження та зміцнення здоров'я громади, особливо учнівської. Тому, перед педагогами, психологами, науковцями, практиками стоїть завдання розробки таких педагогічних технологій, які спрямовані на формування особистісних установок на здоровий спосіб життя, усвідомлення підлітком цінностей здоров'я та вироблення позитивної моделі поведінки.

Одним із шляхів досягнення цієї мети є формування в школярів відповідального ставлення до свого здоров'я та здоров'я людей, що їх оточують, як до найвищих індивідуальних і суспільних цінностей. Стало зрозумілим, що назріла потреба переходу від етапу поінформованості школярів про стан їх здоров'я до етапу формування у них стійкої мотивації щодо здорового способу життя.

Досягнення України в реалізації мети, яка поставлена у Стратегії освіти для сталого розвитку Європейської економічної комісії ООН (Вільнюс, 2005р.) на рівнях формальної, неформальної і неофіційної освіти на користь сталого розвитку достатньо вагомий. Як приклад, слід зазначити ухвалення на державному рівні Концепції з безпеки життя і діяльності людини (БЖДЛ), відповідно до якої в Україні створюється система безперервної освіти – безпеки життя і діяльності людини, спрямована на одержання фундаментальних знань, умінь і навичок, формування поглядів, цінностей і поведінки з метою запобігання виникненню ризиків для життя та здоров'я людей.

Зміст державної програми з основ здоров'я об'єднує освітні напрямки валеології та безпеки життєдіяльності, орієнтується на застосування найефективніших технологій, зокрема освіти на основі життєвої компетентності[1].

Поняття життєвої компетентності особистості є одним із тих, що засвідчує складне і багатоаспектне явище у системі соціалізації людини, її освіти, навчання та виховання. Життєва компетентність охоплює у собі такі надбання особистості, як знання, вміння, навички, способи діяльності, розвинені можливості сприймання, розуміння та творчого використання матеріальних та духовних цінностей суспільства.

Новий предмет «Основи здоров'я» інваріантної складової навчального плану інтегрує знання з валеології та безпеки життєдіяльності і має на меті навчити школярів вести здоровий спосіб життя на основі життєвих навичок. Успішна реалізація програми інтегрованого предмета можлива лише на засадах активної співпраці, партнерства всіх учасників навчально-виховного процесу педагогів, учнів, сім'ї і громади та повноцінного методичного й матеріально-технічного забезпечення.

Однією з гострих проблем, яку слід розв'язати на шляху повного впровадження інтегрованого курсу «Основи здоров'я», є розвиток і підвищення якості підготовки й перепідготовки кадрів з урахуванням реальних суспільних потреб, оскільки не всі керівники навчальних закладів виявляють достатньо розуміння важливості цього предмету і, як наслідок, основи здоров'я навчають вчителі, які не мають відповідної фахової підготовки.

Таким чином, враховуючи все вищесказане, можна зробити певні висновки:

1. Формування здорового способу життя за допомогою освіти виокремлено як один з пріоритетних напрямків державної політики й розвитку освіти. Отже, виникла потреба в кардинальних змінах щодо вирішення зазначеного питання у державі в цілому і в системі загальної середньої освіти зокрема.

2. Із зміною вимог щодо вищої освіти у процесі переходу на європейські стандарти, можливо, виникла потреба у перебудові змісту освіти і в загальноосвітній школі. І оскільки процес виродження нації в Україні не зупинено, а здоров'я учнів залишається вкрай незадовільним, то, напевно, разом з перебудовою вищої ланки освіти, а, можливо, і змісту освіти середньої загальноосвітньої школи, повинна покращитися підготовка учнів до ведення здорового способу життя.

Розв'язання цих завдань, на наш погляд, сприяло б підвищенню рівня підготовки учнів до ведення здорового способу життя, покращанню їхнього здоров'я, підвищенню рівня працездатності і збільшенню тривалості життя, а в цілому – призупиненню процесу виродження нації.

Перелік використаної літератури:

1. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О. Овчарук // Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – С. 13 – 39.
2. Паніна Н. В. Українське суспільство 2000-2012 р.р.: соціологічний моніторинг / Н. В. Паніна. – К.: ТОВ «Видавництво Софія», 2012. – 170 с.
3. Яковлева В. А. Особливості негативного впливу навколишнього середовища на дитину, стан її здоров'я та безпеку життєдіяльності / В. А. Яковлева // Будівництво, матеріалознавство, машинобудування: наук.-техн. збірник: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Безпека життєдіяльності людини як умова сталого розвитку сучасного суспільства». – Дн-ськ: ІБФО, 2007. – С. 426 – 429.

ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ПЕДІНСТИТУТІВ УРСР І ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

*Лук'яненко Олександр Вікторович
м. Полтава*

Анотація. *Стаття подає аналіз стану здоров'я студентської молоді Полтави упродовж 1920-1930-х років. Подається опис відпусток за станом здоров'я, головних хвороб, кількість вагітних, які покидали навчання упродовж навчального року та тих, хто отримував від держави направлення на лікування у профілакторіях та санаторіях.*

Ключові слова: *повсякдення, УРСР, педінститути, здоров'я, студенти.*

Під час з'ясування загального стану здоров'я молоді ми вдалися до контент-аналізу наказів директора по Полтавському педінституту упродовж 1931-1940-х рр. У середньому за цей період у виші щороку вчилася до півтисячі студентів на стаціонарному відділі. Кількість